

Izbrisi

DARJA KOČBEK

Že pred odločitvijo ustavnega sodišča o ustavnosti izbrisa delničarjev in imetnikov podrejenih obveznic podržavljenih bank in razčiščenjem obtožb, da naj bi bili v Banki Slovenije potvarjali podatke, je mogoče reči, da so to že tretji izbrisani v četrto stoletje, odkar imamo samostojno državo; žrtve nedomišljenih in nespametnih odločitev v Sloveniji in v Bruslju. V prvem valu reševanja bank takoj po izbruhu finančne krize v Bruslju in državah članicah nikogar od pristojnih ni zanimalo, ali so vse dokapitalizacije upravičene in smiselne. Prevladovalo je pravilo: banke je treba rešiti, naj stane, kolikor hoče. Evropska komisija je po tekočem traku potrjevala predloge držav članic za dokapitalizacije bank z davkoplačevalskim denarjem in je zato čez noč občutno omilila tudi pravila za državne pomoči. Žrtve prvega vala reševanja bank so vsi davkoplačevalci, saj so vlade z blagoslovom Bruslja za desetletja prezadlužile proračune, v katerih zdaj primanjkuje sredstev za izobraževanje, socialo, znanost in druge dejavnosti javnega sektorja, ki jih potrebujejo državljani.

Ko so denarnice davkoplačevalcev postale pretanke, stresni testi pa so pokazali, da je v škripcih še precej evropskih bank, so v Bruslju obrnili ploščo in začeli zagovarjati drugo skrajnost. Ta je, da je breme reševanja bank treba prenesti na lastnike, delničarje, lastnike podrejenega dolga in varčevalce. A hitro se je izkazalo, da je teorija eno, praksa pa nekaj drugega. Nova pravila so skušali najprej uvesti na Cipru.

*Že tretji izbrisani
v četrto stoletje -
žrtve odločitev
v Sloveniji
in v Bruslju*

Ker je spomladi leta 2013 odločitev evroskupine sprožila ogorčenje javnosti, zaradi česar so se finančni ministri iz držav z evrom in evropska komisija zbalali, da bodo zlasti varčevalci v kriznih državah začeli preventivno množično dvigovati prihranke, so z novo odločitvijo obremenili le varčevalce, ki imajo na svojih računih več kot 100.000 evrov. Ta rešitev je bila nato vključena v novo direktivo o sanaciji in reševanju bank in bo začela veljati leta 2016.

Ciprski model je evropska komisija sredi leta 2013 uporabila v novih pravilih za državne pomoči, ki so začela veljati 1. avgusta 2013. Na podlagi teh pravil je decembra 2013 odobrila dokapitalizacijo NLB in Nove KBM, nato pa še preostalih slovenskih bank. Banka Slovenije in vlada z ministrom za finance na čelu sta vztrajali pri uporabi najbolj stroge razlage glede izbrisa, kljub temu da so razlašeni delničarji nizozemske banke SNS, ki jo je nizozemska država dokapitalizirala po enakih poostrenih pravilih Bruslja, že v začetku leta 2013, torej pred sprejetjem slovenske novele zakona o bančništvu in posledično ob izbrisu delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic, s tožbami izpodbijali razlastitev. Že takrat je bilo jasno, da tudi ta pravila niso bila sprejeta premišljeno in razumno.

Čeprav izbrisani delničarji in lastniki podrejenih obveznic od nizozemske in španske države zdaj že dobivajo odškodnine, pristojni za izbris v Sloveniji in tudi v Evropski komisiji še vedno trmasto vztrajajo, da niso naredili nič narobe. Izplačila odškodnin so nedvoumen dokaz, da davkoplačevalcem stroškov za sanacijo bank z izbriso niso prihranili.

V Sloveniji je ravnanje odgovornih še toliko bolj obsojanja vredno, ker Slovenija izbrisa varčevalcev ni izvedla prvič. Od odločitve evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu sredi lanskega leta je že jasno, da bo "izbris" deviznih vlog hrvaških in bosanskih varčevalcev nekdanje Ljubljanske banke slovenske davkoplačevalce skupaj z obrestmi stal okrog pol milijarde evrov. To bo veliko več, kot če bi jim pred 24 leti izplačali vloge. Znesek, ki so ga predlani in lani izbrisali domačim varčevalcem podržavljenih bank, lastnikom podrejenih obveznic, je že zdaj brez obresti za sto milijonov evrov višji.